

Församlingsblad

2024 nr 2

för Eskelheims pastorat: Eskelhem-Tofta församling och Valv, Hogrän-Atlingbo församling

Svenska kyrkan

Kontakt

Pastorsexpeditionen i Eskelhems prästgård är öppen för besök och telefonsamtal helgfria onsdagar och fredagar 9.00-11.00 och på andra tider när personal är på plats.

Präster kan i brådskande ärenden naturligtvis sökas när som helst.

Pastorsexpeditionen.....	0498-26 65 25
Eskelhem Prästgården 181, 622 70 Gotlands Tofta	
E-post: eskelhem.pastorat@svenskakyrkan.se	
Kyrkoherde Monika May monika.may@svenskakyrkan.se	070-497 68 69
Komminister 50%, Leif Wiking leif.wiking@svenskakyrkan.se	070-918 92 96
Kantor Hillevi Knutas hillevi.knutas@svenskakyrkan.se	076-105 70 69
Organist Claes Holmgren.....	070-307 08 44
Klockare Kent Sandelin	070-558 39 72
Sekreterare och Musiklekisleddare Inger Wolter.....	073-652 40 69
Församlingsassistent och Barnledare Gun Pettersson...	070-726 60 61
Eskelhems pastorats kyrkoråds ordf. Kurt Lind.....	070-486 57 18
V-H-A församlingsråds vice ordf. Kurt Pettersson.....	070-289 47 33

Kulturrevenemang och studier i Eskelhems pastorat arrangeras i samarbete med studieförbundet

Kör- och barnverksamhetens start: Se gudstjänst-schemat! Ansvariga: Musikleki Inger Wolter, Körer Hillevi Knutas. Barnverksamhet i Vall Gun Pettersson.

sensus

Församlingsbladet ges ut av Eskelhems pastorat som består av församlingarna Eskelhem-Tofta (E-T) och Vall-Hogrän-Åtlingbo (V-H-A). Det distribueras av PostNord som **SAMHÄLLSINFORMATION** till samtliga hushåll i postnummerområdena 622 70, 622 65, 622 66, 621 93, 621 96 och 622 40. Om ni inte får bladet, kontakta pastorsexpeditionen! Layout: Rolf Ström, telefon 070-7495849. Omslagsbild: Kontraktsposten bultar på Tofta kyrkas port vid återinvigningen. Lukas 11:9f. Se fler bilder från återinvigningen på sid. 3 och 9! Alla dessa togs av Wilda Lind Schentz.

Hälsning från kyrkoherden

Kära församlingsbor!

Så nalkas hösten igen efter en varm och härlig sommar. Särskilt glädjeric för flera av oss tror jag söndagen den 21 juli var, då vi äntligen fick återöppna Tofta kyrka! Så fin kyrkan har blivit nu! Besök den gärna, öppen dagtid som alla våra kyrkor, åtminstone till den 15 september. Sen firar vi ju gudstjänst där regelbundet också.

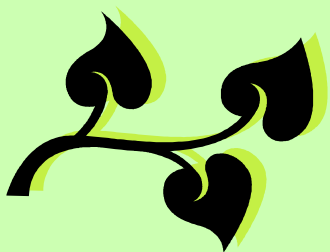
Mycket möjligt att vi får en fin höst nu, när allting stillnar av och det blir lite lugnare tempo.

Ändå händer det mycket i kyrkans liv förutom våra gudstjänster inbjuder vi till våra körer, Wehtakören och barnkören, till minior- och juniorgrupp i Vall, musiklekis i Eskelhem och konfirmandinskrivning den 29 september. Vi kommer också ordna med kyrkkaffe förstås, och bibelstudium med start den 5 okt i Vall. Välkommen att anmäla dig till detta!

Gud välsigne Eskelhems pastorat

Monika

Kyrkoherde

En ung pianist

Den här gången har jag förmånen att intervjuar en pojke som bor i Västerhejde. Han heter Edwin Hamstedt och spelar piano. Han är 16 år, men trots sin låga ålder har han kommit långt i musiken.

Edwin berättar att hans pappa är intresserad av klassisk musik. På så sätt mötte Edwin

själv den klassiska musiken och upptäckte att han tyckte om den. — Jag fick ett piano i julklapp och lärde mig spela via Youtube. Sedan fick jag en flygel som vi behöll i ett år. Då fick jag börja spela i olika kyrkor och kapell som Stallet och kapellet på Fridhem, Saronkapellet i Vall och på gudstjänst i några kyrkor

i Eskelhems pastorat. Där lärde jag känna den pensionerade kyrkomusikern och pianisten Jonas Lundahl, som vikarierade i pastoratet under några månader, och fick ta några lektioner för honom. Han har gett mig mycket respons och hjälp på vägen, vilket jag är tacksam för, säger Edwin.

Jonas satte Edwin i kontakt med konsertpianisten Gisela Herb som blev hans lärare från 2019. När Edwin var tolv år fick han uppträda inför publik i Al-

medalsbiblioteket tillsammans med andra privatelever och elever från olika musikinstitutioner. Sedan började han öva på en akustisk flygel vilket Gisela rekommenderade.

2022 deltog Edwin i tävlingen Imagine Gotland och togs ut att tillsammans med Frey Franzén, som nu studerar violin i Berlin, representera Gotland i riksfinalen Imagine Sweden.

Edwin säger att man ska tro på sig själv och vara den man är.

— Mitt första stora mål var att kunna spela Fantasi i ciss moll av Chopin. Jag övade 8 till 9 timmar varje dag. Numera blir det bara 4 eller högst max 5 timmar per dag. Jag måste njuta av annat i livet också har jag nu förstått. Jag är väldigt tacksam och glad för mitt intresse och alla som hjälpt och stöttat mig under årens lopp samt för mina föräldrars som ställt upp.

Edwin hade en egen konsert i Domkyrkan i Visby den 10 augusti. Det kändes bra, tycker han. Nu är det dock dags att lämna Gotland.

— Framtiden för mig är att flytta till Stockholm där jag har kommit in på Nordiska Musik-

gymnasiet. Dit kommer andra musikintresserade från andra delar av Norden och Europa för att studera musik. Två av Sveriges mest renommerade konsertpianister kommer att bli mina pianolärare.

— Nu är målet perfektion i mitt spelande, teknik och kommunikation med min publik.

”Den som vill något kommer långt,” säger man. Edwin är verkligen ett exempel på detta. Vi önskar honom allt gott och lycka till i musicerandet och i skolan!

Gudstjänster m.m. i Eskelhem-Tofta och Vall-Hogrän-Atlingbo församlingar.

Välkommen att dela gemenskapen och möta Herren i gudstjänsterna! Ändringar i schemat kan komma att göras Se affiseringen vid kyrkorna, annonsen ”Gudstjänster på Gotland” på fredagar i GA och GT eller <http://www.svenskakyrkan.se/visbystift/gudstjanst-och-kollekt> !

Dag↓ / Församling→	Eskelhem-Tofta	Vall-Hogrän-Atlingbo
SEPTEMBER 2024	Barnkören och Wethakören startar 27/8, kl. 15 resp. kl. 19. Musiklekis 29/8 kl. 9.30. Allt detta i Eskelhems prästgård.	
1/9 14. sönd. e. Trefaldighet	10. Sammanlyst, ekumenisk gudstjänst med Ekumeniakyrkan. Den sista gudstjänsten i Hogräns kapell. Stina Jordeskog och kören från Ekumeniakyrkan västra. 18. Musikmässa i Atlingbo	
2/9 måndag	08.30 Mässa i Tofta i samband med utbildningsdagar för präster och diakoner.	
4/9 onsdag	19.30 Veckomässa i Gnisvärd	
8/9 15. sönd. e. Trefaldighet	12.30 Mässa i taizéton i Eskelhem	10. Gudstjänst i Vall 18. Musikmässa i Atlingbo
11/9 onsdag	19.30 Veckomässa i Gnisvärd	
15/9 16. sönd. e. Trefaldighet	12.30 Gudstjänst i Tofta	10. Gudstjänst i Hogrän med musik 18. Musikmässa i Atlingbo
18/9 onsdag	19.30 Veckomässa i Gnisvärd	
22/9 17. sönd. e. Trefaldighet	12.30 Mässa i Gnisvärd	10. Gudstjänst i Vall med musik 18. Musikmässa i Atlingbo
25/9 onsdag	19.30 Veckomässa i Gnisvärd	
29/9 Den helige Mikael's dag	12.30 Mässa med konfirmandinskrivning för hela pastoratet, i Eskelhem. Barnkören.	18. Musikmässa i Atlingbo

Kulturevenemang och studier i Eskelhems pastorat arrangeras i samverkan med

sensus

Dag↓ / Församling→	Eskelhem-Tofta	Vall-Hogrän-Atlingbo
OKTOBER 2024	Barnverksamhet i Valls hembygdsgård: start 3/10 kl. 16-18.	
5/10 lördag (19. sönd. e. Trefaldighet)	18. Mässa i Eskelhem med konfirmanderna	
6/10 19. sönd. e. Trefaldighet	Se lördag kväll!	10. Gudstjänst i Hogrän 18. Musikmässa i Atlingbo
13/10 Tacksägelsedagen	12.30 Gudstjänst i Tofta med Wethakören. Höst-lunch och skördeauktion i bygdegården.	10. Mässa i Vall 18. Musikmässa i Atlingbo
20/10 21. sönd. e. Trefaldighet	12.30 Mässa i Eskelhem	10. Gudstjänst i Hogrän med kör 18. Musikmässa i Atlingbo
22/10 tisdag	16. Barnkörens minikonserter i Eskelhems kyrka.	
27/10 22. sönd. e. Trefaldighet	12.30 Mässa i Gnisvärd	10. Gudstjänst i Vall 18. Musikmässa i Atlingbo
NOVEMBER 2024		
2/11 lördag Alla helgons dag	12.30 Mässa i Tofta	
3/11 Sönd. e. alla helgons dag (Alla själars dag)	16. Minnesgudstjänst i Hogrän 18. Musikmässa i Atlingbo	
10/11 24. sönd. e. Trefaldighet	12.30 Mässa i Eskelhem	10. Gudstjänst med musik i Vall 18. Musikmässa i Atlingbo
17/11 Söndagen. f. domsöndagen	12.30 Mässa i Tofta	10. Gudstjänst i Hogrän 18. Musikmässa i Atlingbo
24/11 Domsöndagen	12.30 Gudstjänst i Gnisvärd	10. Mässa i Vall 18. Musikmässa i Atlingbo

Dag↓ / Församling→	Eskelhem-Tofta	Vall-Hogrän-Atlingbo
DECEMBER 2024		
1/12 1. söndagen i advent	12.30 Mässa i Eskelhem	10. Gudstjänst i Vall med pastoratets körer 18. Musikmässa i Atlingbo
Söndag 8/12 2. söndagen i advent	12.30 Gudstjänst i Tofta	10. Orgelkonsert i Hogrän 18. Musikmässa i Atlingbo
13/12 fredag	18. Luciagudstjänst i Tofta kyrka med Barnkören och Tofta manskör	
Söndag 15/12 3. söndagen i advent	12.30 Mässa i Eskelhem	18. Julmusik i Atlingbo med Wethakören
Söndag 22/12 4. söndagen i advent	10. Gudstjänst i Tofta	18. Musikmässa i Atlingbo
24/12 tisdag Julafton	11. Julbön i Gnisvärd med alla sjungande barn 12.30 Julbön i Gnisvärd	
25/12 onsdag Juldagen	8. Julotta i Tofta	6. Julotta i Atlingbo
26/12 torsdag Annandag jul	12.30 Julspel i Eskelhem	
29/12 Söndagen efter jul	10. Gudstjänst i Gnisvärd med önskepsalmer, sam- manlyst	18. Musikmässa i Atlingbo
31/12 tisdag Nyårsafton		10. Nyårsbön i Hogrän

Samhällsinformation från Hogräns sockenförening: Studiecirkel i beredskap 28/8, 4/9 och 11/9 kl. 18-20 i Hogräns kyrka. Se Hogrän sockenförenings Facebookgrupp! Upplysningar: Åke Berglund ak.be@telia.com

Bildkavalkad från återinvigningen av Tofta kyrka den 21 juli.
Ovan: Samling och ingångsprocession.
Till vänster: Vignvattenbestänkning av predikstolen.
Nedan: Mingel i bygdegården.
Se även bilderna på första sidan och sid. 3!

Appen 100 kyrkornas ö – ett nytt sätt att upptäcka Gotlands kyrkor

”Om väggar kunde tala” är en välkänd klyscha. Men väggarna i öns kyrkor kan verkligen det. Kruxet är att det kan vara svårt att förstå vad de vill säga. Varför målar man en kvinna som mjölkar en ko på en kyrkovägg? Och vad får en att vilja pryda en dopfunst med monster? Det är här som Visby stifts app 100 Kyrkornas Ö kommer in i bilden.

Ett besök i någon av Gotlands kyrkor förmedlar berättelser om människors tro och liv genom århundradena, såväl som om hantverkarskunnande och konstnärliga ambitioner. Men kyrkan inbjuder även till en stunds stillhet och

ro. Allt detta vill appen lyfta och förmedla till kyrkans besökare. Förhoppningen är att du som använder appen kan lära dig lika mycket om dopet som om dopfunten.

Under hela sommaren, från den 15 maj till den 15 september, är kyrkorna öppna för besök dagtid. Annars kan du besöka kyrkorna i samband med gudstjänster.

Appen 100 Kyrkornas Ö finns att ladda ner gratis där appar finns och i appen kan man välja språk: svenska eller engelska.

Lägg ut på djupet

Vi möts till gudstjänst, föredrag & seminarier

Stiftsdag den 28 september 2024 kl. 09.30 – 17.30.

Börjar och slutar i Sankta Maria domkyrka, Visby.

Mer information: Ladda ner pdf via QR-koden till vänster!

Anmäl dig **senast den 4 september** via QR-koden till höger!

ELLER

Information via

<https://tinyurl.com/info-stiftsdag-2024>

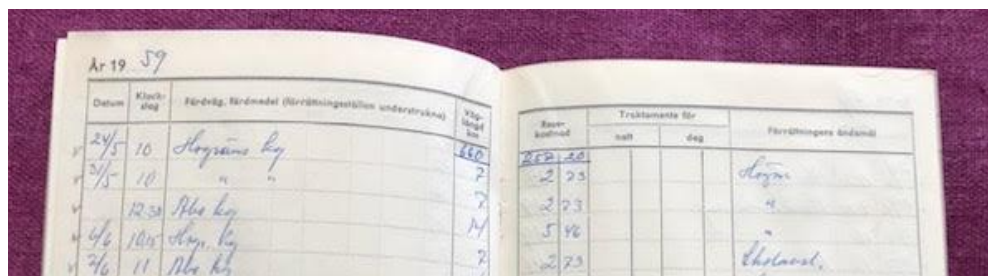
Anmälan via

<https://tinyurl.com/Stiftsdag-2024-Sensus>

alternativt via stiftskansliets telefon 0498-40 49 00, må-to kl. 09-16.

Döpta, konfirmerade, vigda och begravda medlemmar av församlingarna i vårt pastorat har vi tidigare presenterat under rubriken ”Ur ministerialböckerna”. Enligt ny tolkning av Dataskyddsförordningen (GDPR) kan vi inte fortsätta med det.

Några gamla resejournaler

Under min "bok-jakt" i pastoratets olika förråd fann jag inte endast gamla och rara böcker från 1500- och 1600-talen, som jag tidigare skrivit om, utan även böcker och små häften från senare tid.

Att formuleringarna i den mycket gamla litteraturen kan ge oerhört intressanta perspektiv på gångna tider (och därmed vår egen tid) är nog obestridligt, men handlingar med endast några decenniers ålder kan även de belysa intressanta sammanhang.

I en låda i ett blankettskåp hittade jag några små tunna häften, resejournaler, prydligt förda av komministern i Vall, Lars Magnus Holmbäck. De är skrivna under åren 1959—1961 och ger en viss näring till fantasin när man via journalerna ser honom fara längs vägarna på olika tjänsteuppdrag. Atlingbo, Hogrän och Vall var "hans" församlingar i ämbetet och därför följer vi honom längs vägarna till högmässorna och gudstjänsterna som firas i Atlingbo och Hogräs kyrkor, men även till de olika gårdarna i socknarna — i syför-

eningsarbetet där han höll andakt för de flitiga damerna —, till hembesök inför stundande förrättningar, och säkerligen även på väg till själavårdssamtal. Dessa "hans" församlingar tillhörde ju dåförtiden Stenkumla pastorat, så emellanåt har han tjänstgöring vid pastorsexpeditionen i Stenkumla.

Under några sommandagar i slutet av juni 1960 höll biskopen Anderberg prästmöte i Visby. Holmbäck tog sig med sin bil från prästgården i Vall längs den dammiga landsvägen mot stiftsstadens.

Lars Magnus Holmbäck var jämtlänning som småningom kom att studera teologi i Uppsala. När han därstädes i domkyrkan fick göra tjänst som organist vid morgonbönerna, mötte han bland andra domprosten Algot Anderberg. De blev vänner och när Anderberg 1951 utnämndes till biskop över Visby-stiftet lockade han Holmbäck över till Gotland, där han prästvigdes året därpå.

Redan under uppväxtåren hade Holmbäck intresserat sig för kyrk-

klockor, deras historia och ringningssederna, ett engagemang som han kom att odla hela sitt liv, delat med fascinationen för kyrkorglar. Denna fallenhet gav honom flera betydande uppdrag, bland annat som Riksantikvarieämbetets sakkunnige rörande klockor och som sakkunnig vid många orgelrestaureringar här i stiftet. Tillika publicerade han flera arbeten i dessa ämnen — och hans bok från 1951, "Klockor och klockringning" äger alltfört aktualitet. Sin

prästgärning här på Östersjö-ön utförde han i Vänge, Follingbo (där man i kyrkvalvet kan se hans konterfej, avbildad som ängel och utförd av konstnären Erik Olsson), i Vall och i Visby. Han var född 1916 och avled som domkyrko-
syssloman/komminister i Visby 1976.

Säkert är det att många församlingsbor här i vårt pastorat tillsammans med många andra som ännu minns honom — och då måhända under det kärleksfulla epitetet "Klock-Lasse".

Så här kan några anspråkslösa resejournaler funna bland skräp i ett skåp få fantasin igång kring någon ett stycke bort i tiden, en av länkarna i den långa kedjan av tjänstgörande inom Kyrkan. Att ägna sig åt sådana oväsentligheter anser väl flera av oss vara onödigt. Själv tycker jag att man genom att fästa tankarna på dem som gått före och deras gärningar, eller att hämta fram föremål, böcker och noteringar från förr, kan få tydliga insikter om hur tillvaron med dess förutsättningar den tiden gestaltade sig. Naturligtvis kan — och skall — man också lyssna till dem som ännu finns och minns — och på så sätt få vara med om traderingens tjuskraft. Via historien, att blicka tillbaka, vill jag tro att det blir enklare att förstå och möta nuets alla utmaningar, och därmed vara rustad för det som kallas framtid. Det är som med spjutkastaren; för rän han slungar spjutet, så för han det bakåt. Endast på det sättet får stöten kraft framåt.

Claes Holmgren